

Innhold

FORORD	9	
KAPITTEL 1		
INTRODUKSJON: LIKE MULIGHETER TIL GOD LESEFORSTÅELSE?		
20 ÅR MED LESING I PISA	10	
<i>Tove Stjern Frønes og Fredrik Jensen</i>		
Lesing i PISA-undersøkelsen	11	
Likeverd i utdanning – like muligheter til å bli gode lesere	11	
Innsikter gjennom internasjonal sammenligning – hva kan PISA-undersøkelsen fortelle oss?	13	
Om denne antologien	16	
Litteratur	19	
KAPITTEL 2		
LESING I PISA 2000–2018: NORSKE ELEVERS LESEKOMPETANSE I ET INTERNASJONALT PERSPEKTIV		21
<i>Fredrik Jensen, Tove Stjern Frønes, Marit Kjærnsli og Astrid Roe</i>		
Norske elevers resultater i lesing fra 2000 til 2018	23	
Om å måle elevprestasjoner i lesing over tid	35	
Lesing i norsk skole i perioden 2000 til 2020	36	
Oppsummerende betraktninger	41	
Litteratur	42	
KAPITTEL 3		
HVA ER RELEVANT LESEKOMPETANSE I DAGENS SAMFUNN, OG HVORDAN MÅLES LESING I PISA 2018?		46
<i>Cecilie Weyergang og Camilla G. Magnusson</i>		
Hva kreves av lesere i dagens samfunn?	47	
Hvordan måles lesing i PISA 2018?	51	
Oppgaveeksempler	67	
Måler PISA lesekompetanse som er viktig i dagens samfunn?	73	
Litteratur	75	

KAPITTEL 4

NORSKE ELEVERS KUNNSKAP OM STRATEGIER FOR LESEFORSTÅELSE ... 79

Camilla G. Magnusson og Tove Stjern Frønes

Leseforståelse, lesestrategier og metakognisjon	82
Lesestrategier: å forstå og huske en tekst og å lage et sammendrag ...	85
Resultater: elevenes kunnskap om egnede lesestrategier	89
Diskusjon	97
Avsluttende bemerkninger	102
Litteratur	103

KAPITTEL 5

ELEVENES LESEVANER OG HOLDNINGER TIL LESING 107

Astrid Roe

Innledning	108
Leseengasjement målt i PISA fra 2000 til 2018	110
Elevenes lesevaner i 2018	111
Elevenes holdninger til lesing	115
Hva leser elevene i fritiden?	120
Lesing av bøker på papir og skjerm	122
Hva leser elevene på nett?	126
Oppsummering og drøfting	128
Litteratur	132

KAPITTEL 6

Å FORSTÅ DET MAN LESER – Å TREKKE SLUTNINGER I

SKJØNNLITTERATUR OG SAKPROSA 135

Jostein Andresen Ryen og Tove Stjern Frønes

Introduksjon	136
Hva skjer når vi trekker slutninger?	137
Resultater fra PISA 2018: elevers evne til å trekke slutninger i sakprosa og skjønnlitteratur	140
Slutningstyper i PISAs leseoppgaver	142
Oppsummerende betraktninger	162
Takk	163
Litteratur	163

KAPITTEL 7

Å LESE KRITISK: ELEVERS VURDERINGER AV TEKSTERS TROVERDIGHET

OG PÅLITELIGHET 166

Cecilie Weyergang og Tove Stjern Frønes

Innledning	167
Kritisk lesing og fornyelsen av Kunnskapsløftet 2020	167
Hva er kritisk lesing?	169
Tekst- og oppgaveeksempler – å vurdere troverdighet og pålitelighet ..	178
Elevenes kunnskap om strategier for å undersøke avsenderes pålitelighet	182
Hvordan oppøve evnen til kritisk lesing hos elever?	188
Avslutning	191
Takk	192
Litteratur	192

KAPITTEL 8

HVA SKJER I NORSKTIMENE? ELEVERS OPPFATNING AV

NORSKUNDERVISNINGEN PÅ SKOLEN 196

Tove Stjern Frønes og Astrid Roe

Læreres undervisning – hva virker?	198
Undervisningskvalitet: lærerens støtte, klare læringsmål og tydelige tilbakemeldinger	202
Arbeid med tekster i norskfaget	208
Oppsummering og drøfting	216
Litteratur	218

KAPITTEL 9

GIR NORSK SKOLE ALLE ELEVER LIKE MULIGHETER TIL Å BLI

GODE LESERE? 222

Fredrik Jensen, Marit Kjærnsli, Julius Kristjan Björnsson og Andreas Pettersen

Innledning	223
Metode	224
Resultater	227
Avslutning	239
Litteratur	241

KAPITTEL 10

AVSLUTTENDE BEMERKNINGER: LESING SOM PORTVOKTER 242

Tove Stjern Frønes og Fredrik Jensen

Har gutter og jenter like muligheter for å bli gode lesere? 244

Har elever fra ulike sosioøkonomiske grupper like muligheter? 245

Har elever med ulik språkbakgrunn like muligheter? 245

Får lavt- og høytpresterende elever gode nok muligheter? 246

Litteratur 248

KAPITTEL 11

LESING I NORSKFAGET ETTER FAGFORNYELSEN. HVA KAN VI LÆRE

AV PISA, OG HVA KAN VI IKKE LÆRE? 250

Jonas Bakken

«PISA måler ikke alt» 251

Norsk som redskapsfag og danningsfag 252

Lesing i redskapsfaget norsk 254

Lesing i danningsfaget norsk 259

Lesing i norsk som opplevelsesfag 261

Lesing i norsk som identitetsfag 262

Flere dimensjoner av det samme faget 263

PISA og lesing i norskfaget 264

Implikasjoner for undervisning og forskning 269

Litteratur 272

VEDLEGG

MESTRINGSNIVÅER PISA 2018 – BESKRIVELSER AV LESEKOMPETANSE ... 275

FORFATTEROMTALER 278